VEROHALLINTO
Esikunta- ja oikeusyksikkö
PL 325
00052 VERO

LAUSUNTO

3.2.2017

EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE

Esitän kirjallisena lausuntona lakivaliokunnassa käsiteltävänä olevassa asiassa, hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 30 luvun 13 §:n muuttamisesta (HE 258/2016), kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esityksessä esitetään rikoslakia muutettavaksi siten, että oikeushenkilön rangaistusvastuu ulotettaisiin törkeään kirjanpitorikokseen. Tällä edistettäisiin rikosvastuun asianmukaista kohdentumista siten, että yksilöllisen vastuun ohella myös oikeushenkilö voisi joutua toiminnassaan tehdystä törkeästä kirjanpitorikoksesta rangaistusvastuuseen, ja tehostettaisiin korruption torjuntaa.

Verohallinto kannattaa ehdotettua muutosta ja pitää sitä perusteltuna ja tarpeellisena.

Verohallinto yhtyy esityksen vaikutusten osalta hallituksen esityksessä todettuun, eli esityksen vaikutukset ovat ensisijaisesti yleisestäviä. Törkeät kirjanpitorikokset ovat usein liitännäisiä rikoksia verorikosten ja velallisten rikosten kanssa. Näissä tapauksissa oikeushenkilölle tulee usein jo merkittävä määrä hallinnollisia vero- ja muita seuraamuksia suoritettavaksi ja oikeushenkilön taloudellinen tilanne voi olla huono, jolloin oikeushenkilölle määrättävällä yhteisösakolla ei välttämättä saavutettaisi todellisia vaikutuksia. Törkeä kirjanpitorikos voi toteutua myös itsenäisenä rikoksena, jolloin siihen ei välttämättä liity muita taloudellisia seuraamuksia. Verohallinto pitää oikeushenkilön rangaistusvastuun laajentamista törkeään kirjanpitorikokseen tarpeellisena lisänä, koska sillä voi olla oikeushenkilön toimintaa ohjaavia ja rikoksen ennalta ehkäiseviä vaikutuksia.

Oikeushenkilön rangaistusvastuun edellytyksistä säädetään rikoslain 9 luvussa. Tähän lukuun ei ole ehdotettu muutoksia. Kyseisen luvun 7 §:ssä on säädetty perusteista, joiden mukaan syyttäjä saa jättää rangaistusvaatimuksen oikeushenkilöä vastaan tekemättä ja 4 §:ssä perusteista, joiden mukaan tuomioistuin voi jättää oikeushenkilön tuomitsematta yhteisösakkoon. Oikeushenkilön taloudellinen asema ei ole näiden perusteiden joukossa, mutta se on yksi yhteisösakon mittaamisperusteista. Yhteisösakon oikeushenkilöön kohdistuvan tosiasiallisen vaikutuksen kannalta taloudellinen asema on keskeinen asia. Maksukyvyttömälle oikeushenkilölle määrättävällä yhteisösakolla ei ole tosiasiallisia toimintaan vaikuttavia vaikutuksia. Nykyinen sääntely lienee kuitenkin riittävä ja antaa riittävästi harkintavaltaa oikeushenkilön rangaistusvastuun toteuttamisessa.

Verohallinnolla ei ole asianomistajan asemaa kirjanpitorikoksissa vaan sillä on ainoastaan verohallinnosta annetun lain 28 §:n 2 momentin perusteella oikeus ilmoittaa epäilty kirjanpitorikos esitutkintaviranomaiselle tutkittavaksi. Useimmissa Verohallinnon ilmoittamissa kirjanpitorikoksia koskevissa ilmoituksissa on mukana myös vero-

rikos. Ehdotettu säännös ei tulisi vaikuttamaan Verohallinnon puhevallan käyttöön rikosasioissa tai kirjanpitorikoksia koskevien rikosilmoitusten määriin.

Oikeushenkilön rangaistusvastuun seuraamuksena on yhteisösakko. Yhteisösakko kuuluu konkurssissa ja ulosotossa viimeksi suoritettaviin saataviin, joten ehdotettu säännös ei vaikuttaisi Verohallinnon saatavien asemaan konkurssi- tai ulosottomenettelyssä.

Ylitarkastaja Kimmo Tossavainen

Verohallinto
Esikunta- ja oikeusyksikkö
Vääksyntie 4
Helsinki

www.vero.fi
puh. 020 612 000
faksi 020 612 3595